

**ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА****БУЗОВЕРЯ Є. Ю.,**

здобувач

*(Харківський національний університет
внутрішніх справ)***УДК 343.985****ЗАСТОСУВАННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ
У ХОДІ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ РОЗБОЇВ**

Розглянуто теоретичні та правові засади нейтралізації протидії розслідуванню злочинів. Зазначено, що швидке розкриття й розслідування розбоїв можливе лише за належної організації оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження та кваліфікованого проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Визначено негласні слідчі (розшукові) дії, які доцільно проводити з метою нейтралізації протидії виявленню й розслідуванню розбоїв.

Ключові слова: *негласні слідчі (розшукові) дії, оперативно-розшукове забезпечення, протидія розслідуванню, нейтралізація, розбої.*

Рассмотрены теоретические и правовые основы нейтрализации противодействия расследованию преступлений. Отмечено, что быстрое раскрытие и расследование разбоев возможно только при надлежащей организации оперативно-розыскного обеспечения уголовного производства и квалифицированного проведения негласных следственных (розыскных) действий. Определены негласные следственные (розыскные) действия, которые целесообразно проводить с целью нейтрализации противодействия выявлению и расследованию разбоев.

Ключевые слова: *негласные следственные (розыскные) действия, оперативно-розыскное обеспечение, противодействие расследованию, нейтрализация, разбои.*

The theoretical and legal principles of neutralization of counteraction to the investigation of crimes are considered. It is noted that the rapid disclosure and investigation of robberies is possible only with the proper organization of operative-search support of criminal proceedings and the qualified conducting of secret investigative (search) actions. It is identified that secret investigative (search) actions are expedient to conduct in order to neutralize the counteraction to the detection and investigation of robberies.

Key words: *secret investigative (search) actions, operative-search support, counteraction to investigation, neutralization, robbery.*

Вступ. Організовані злочинні угруповання забезпечують високий рівень власного захисту і водночас постійну готовність до активної протидії підрозділам Національної поліції України у виявленні й розслідуванні злочинів. Вивчення стану організації роботи з розслідування розбоїв територіальними підрозділами поліції вказує на те, що однією з причин низьких показників їх розкриття є недостатній рівень взаємодії слідчих та оперативних пра-

цівників під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НС(Р)Д), у тому числі щодо осіб, які можуть протидіяти розслідуванню розбоїв та інших злочинів. Безініціативність як оперативних працівників, так і слідчих із цього питання призводить до того, що під час розслідування розбоїв НС(Р)Д не проводяться, відповідно, тяжкі злочини залишаються нерозкритими, а в інший спосіб, зокрема слідчим шляхом, їх розкриття практично неможливе.

Зазначене свідчить про те, що швидке розкриття й розслідування злочинів, у тому числі розбоїв, можливе лише за належної організації оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження та кваліфікованого проведення негласних слідчих (розшукових) дій у передбаченій нормативними актами скоординованій взаємодії слідчих з оперативними підрозділами Національної поліції України.

Питання організації й тактики проведення негласних слідчих (розшукових) дій розглядалися у наукових працях О.М. Бандурки, Б.І. Бараненка, О.В. Бочкового, В.І. Оперука, В.Д. Пчолкіна, С.Р. Тагієва, В.Г. Телійчука, О.В. Федосової, В.В. Шендрика, Г.В. Щербакіної, О.О. Юхна та інших учених [1–8]. Аналіз розвідок зазначених та інших авторів показав, що значні труднощі в роботі слідчих та оперативних працівників певною мірою зумовлені недостатньою розробленістю організаційних і тактичних питань проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз стану застосування негласних слідчих (розшукових) дій у ході нейтралізації протидії розслідуванню розбоїв.

Результати дослідження. Після прийняття Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) особливості проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій саме в умовах протидії розслідуванню злочинів детально не вивчалися. Тому в науковій літературі справедливо зазначається, що залишаються нерозробленими як окремі аспекти подолання протидії розслідуванню злочинів, у тому числі розбоїв, у процесі виявлення й документування злочинної діяльності, так і особливості нейтралізації протидії на початковому та наступних етапах розслідування, визначення специфіки слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, встановлення послідовності їх провадження, розроблення й пропозиція найбільш доцільних тактичних операцій, визначення ситуаційної зумовленості та їх тактичної своєрідності [9, с. 124].

Крім цього, проведений аналіз наукових праць, присвячених проблемним питанням нейтралізації протидії розслідуванню учасниками організованих злочинних угруповань виконанню правоохоронної функції держави та правосуддя [10–12], свідчить про те, що засобів протидії кримінального середовища багато, а їх тактика досить різнопланова. Так, встановлено, що організовані злочинні угруповання, здійснюючи заходи протидії, діють переважно в двох напрямках: блокують оперативне проникнення до їхнього середовища та відшукують джерела витоку інформації про оперативну розробку, плани розслідування й заплановані тактичні операції.

Серед конкретних злочинних дій доцільно виділити такі заходи протидії:

- підкуп, залякування та інший вплив на потерпілих і свідків із метою схилення їх до давання «необхідних» свідчень;
- максимальне використання недосконалості чинної системи утримання в установах пенітенціарної системи з метою встановлення нелегальних каналів зв'язку з арештованими особами та погодження заходів протидії;
- наймання на засоби «обшаку» адвокатів високої кваліфікації, створення адвокатських груп для обвинувачених;
- приховування підозрюваних за межами України шляхом надання їм фальшивих документів;
- знищення слідів зброї та засобів злочинної діяльності;
- симуляції захворювань;
- тиск через засоби масової інформації;
- цілеспрямовану дискредитацію оперативних працівників, слідчих, прокурорів, слід-

чих суддів і суддів різними способами, у тому числі шляхом наклепів, що містяться в скаргах та заявах;

- використання корумпованих зв'язків;
- спробу вербування зазначених учасників кримінального процесу сторони обвинувачення за допомогою компрометуючих матеріалів на них, а також членів їхніх сімей [12, с. 90–92].

За таких умов оперативним підрозділам із метою нейтралізації протидії виявленню й розслідуванню розбоїв (згідно з вимогами ст. 41 КПК України) доцільно проводити такі НС(Р)Д: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України); обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України); спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України); контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України) [13].

Правову основу проведення негласних слідчих (розшукових) дій, захисту інформації під час проведення цих дій становлять Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінальний кодекс України, закони України «Про прокуратуру», «Про державну таємницю», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Службу безпеки України», «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» та інші нормативно-правові акти. Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб (ч. ч. 1, 2 ст. 246 КПК України).

Згідно із чинним Кримінальним процесуальним кодексом України для проведення НС(Р)Д необхідні підстави, перелік яких передбачений законодавством. Питання про наявність достатніх підстав для проведення НС(Р)Д у кожному конкретному випадку вирішується слідчим, прокурором, а у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України, – слідчим суддею за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, які приймають рішення про наявність чи відсутність фактів або обставин, що потребують їх проведення. Подальше використання в кримінальному провадженні матеріалів оперативно-розшукових та оперативно-технічних заходів здійснюється з дотриманням процедур, передбачених порядком і положеннями Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні [14].

Під час розслідування розбоїв, що вчиняються організованими злочинними групами, нерідко слідство отримує у своє розпорядження різні аудіоматеріали (записи спілкування конкретних осіб між собою, матеріали, отримані під час проведення оперативно-розшукових заходів або негласних слідчих (розшукових) дій, у тому числі в результаті прослуховування телефонних переговорів). Аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України) полягає в негласній (без відома особи) фіксації та обробці з використанням технічних засобів розмови цієї особи або інших звуків, рухів, дій, пов'язаних із її діяльністю або місцем перебування тощо [13]. У зв'язку із цим нерідко під час їх використання в процесі доказування виникає необхідність ідентифікації голосу конкретних осіб, встановлення параметрів звукозаписуючої апаратури, з'ясування обставинки, у якій провадився аудіозапис, встановлення його достовірності тощо. Відповіді на ці питання можна отримати шляхом провадження судово-фоноскопічної експертизи.

Необхідність проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як аудіо-, відеоконтроль особи, зумовлена необхідністю встановлення всіх учасників злочинного угруповання у випадку, коли затримані учасники здійснюють протидію розслідуванню; важливістю встановлення місць зберігання знарядь учинення злочину та майна, отриманого злочинним шляхом; виявленням фактів планування протидії розслідуванню з боку підозрюваних або їх зв'язків.

У кримінальних провадженнях щодо розбоїв доцільне проведення щодо осіб, які можуть протидіяти розслідуванню злочину, такої негласної слідчої (розшукової) дії, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (прослуховування та запис телефонних переговорів). На сьогодні процедура прослуховування й запису телефонних переговорів знайшла відображення в чинному КПК України. Так, у ньому передбачена процедура зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України) та дослідження такої інформації, отриманої під час застосування технічних засобів (ст. 266 КПК України). Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (мереж, що забезпечують передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень і звуків або повідомлень будь-якого виду між підключеними до них телекомунікаційними мережами доступу) є різновидом втручання в приватне спілкування, що проводиться без відома осіб, які використовують засоби телекомунікацій для передавання інформації, на підставі ухвали слідчого судді, якщо під час його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж полягає в проведенні із застосуванням відповідних технічних засобів спостереження, відбору й фіксації змісту інформації, яка передається особою та має значення для досудового розслідування, а також в одержанні, перетворенні й фіксації різних видів сигналів, що передаються каналами зв'язку. Проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії покладається на підрозділи Департаменту оперативно-технічних заходів [14]. У науковій літературі приділено певну увагу технології прослуховування та запису телефонних переговорів [15, с. 675–677]. Так, зазначається, що запис телефонних переговорів може містити важливу інформацію про злочинне формування, його склад, зв'язки, задумані та вчинені злочини, злочинні ролі й функції учасників організованої групи, місце зустрічей тощо [16, с. 307].

Важливість здійснення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж зумовлюється необхідністю таких результатів: отримання таємної переписки між учасниками організованого злочинного угруповання щодо планування злочинної діяльності та розподілу ролей; установлення спроб чи фактів збуту майна, отриманого злочинним шляхом, через мережу Інтернет; установлення кола зв'язків підозрюваного з метою виявлення невстановлених учасників організованого злочинного угруповання або інших співучасників; установлення каналів та осіб, які забезпечили членів організованого злочинного угруповання зброєю чи іншими предметами, які використовувалися під час скоєння злочину.

Досить поширеною негласною слідчою (розшуковою) дією в ході нейтралізації протидії розслідуванню розбоїв є встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України), що полягає в застосуванні технічного обладнання для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу, систем зв'язку та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, без розкриття змісту повідомлень, що передаються, якщо в результаті його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження [13]. Зазначимо, що порядок, тактика й методика проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій, взаємодія уповноважених оперативних підрозділів, які виконують доручення слідчого, регулюються окремим нормативно-правовим актом органів, у складі яких перебувають уповноважені оперативні підрозділи.

Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу в ході нейтралізації протидії розслідуванню розбоїв проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому ст. ст. 246, 248–250 КПК України [13], у разі необхідності встановити місцезнаходження підозрюваного, який перебуває в розшуку, підтвердити знаходження підозрюваного в конкретний проміжок часу в конкретному місці. Більше того, з урахуванням деталізації з'єднань щодо телефонних дзвінків абонента може бути отримана інформація щодо номера іншого учасника розмови, часу з'єднання, тривалості розмови абонентів, використання інших послуг, які прямо не пов'язані із дзвінком (наприклад, прийом і відправлення текстових чи інших повідомлень).

Обстеження публічно не доступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України) полягає в таємному проникненні слідчого або уповноваженої особи без відома власника, приховано, під псевдонімом чи із застосуванням технічних засобів у приміщення та інше володіння для встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи або безпосередньо з метою виявлення й фіксації слідів злочину, проведення огляду, виявлення документів, речей, що мають значення для досудового розслідування, виготовлення копій чи їх зразків, виявлення осіб, які розшукуються, або з іншою метою для досягнення цілей кримінального провадження [14].

Проведення обстеження публічно не доступних місць, житла чи іншого володіння особи важливе для виявлення предметів, які мають значення для досудового розслідування (речових доказів, знарядь вчинення злочину, майна, здобутого злочинним шляхом), забезпечення збереження доказів, які за наявною інформацією можуть бути знищені до їх вилучення процесуальним шляхом, забезпечення проведення інших слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій.

Під час проведення обстеження житла чи іншого володіння особи шляхом таємного проникнення в них найчастіше використовуються відео- й фотофіксуючі пристрої (причому здебільшого портативного розміру), засоби зв'язку, комплекси засобів із перехоплення радіоелектронної інформації, засоби, що дають можливість покращення нічного бачення, спеціальні хімічні та радіоактивні речовини тощо [17, с. 302–305].

Не менш важливим є негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України), що полягає в діях слідчого або уповноваженої особи, які дають змогу без відома власника чи володільця отримати зразки матеріалів, сировини, виробів тощо, у тому числі в публічно не доступних місцях [14].

Проведення цієї НС(Р)Д зумовлюється необхідністю підтвердження причетності конкретної особи до вчинення злочину та отримання додаткової інформації про потенційних учасників організованого злочинного угруповання. Загалом зі змістового боку негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, полягає у виявленні й вилученні матеріальних носіїв інформації, що зберігають сліди готування до вчинення злочину або осіб, які до нього готуються, а також предметів, що стали об'єктами злочинних посягань, можуть сприяти виявленню осіб, які причетні до вчинення злочину, з метою їх подальшого порівняльного дослідження, у тому числі без відома власника.

Для пошуку, фіксації й перевірки під час досудового розслідування розбоїв відомостей про особу та її поведінку, тих, з ким ця особа контактує, або певної речі чи місця в публічно доступних місцях може проводитись візуальне спостереження за зазначеними об'єктами чи візуальне спостереження з використанням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження [13].

Спостереження за особою в публічно доступних місцях зумовлене необхідністю вивчення способу життя підозрюваного, з яким не вдалося встановити психологічний контакт і який здійснює протидію розслідуванню, встановлення системи зв'язків підозрюваного з метою виявлення осіб, які можуть бути причетними до злочинної діяльності групи, а також встановлення місць зустрічей злочинців і їхніх таємних схованок із метою виявлення знарядь учинення злочину та майна, отриманого злочинним шляхом.

Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України) полягає в організації слідчим та оперативним підрозділом введення уповноваженої ними особи, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, в організовану групу чи злочинну організацію під легендою прикриття для отримання речей і документів, відомостей про її структуру, способи й методи злочинної діяльності, що мають значення для розслідування злочину або злочинів, які вчиняються цими групами. Виконання такого завдання здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора зі збереженням у таємниці достовірних відомостей про особу та не потребує дозволу слідчого судді [14].

На підставі аналізу думок науковців і практичних працівників щодо найбільш доцільних елементів організації забезпечення безпеки осіб, які виконують спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи відповідно до вимог часу, О.В. Горбачовим запропоновано розподіл процесу планування заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які залучаються до виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи, на такі шість етапів:

- 1) постановка проблеми;
- 2) підбір і вивчення кандидата на залучення до виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи;
- 3) встановлення оперативного контакту;
- 4) розроблення плану заходів впровадження особи в злочинне середовище;
- 5) постановка завдань;
- 6) документальне оформлення ходу та результатів НС(Р)Д [18, с. 180–182].

Контроль за вчиненням злочину, згідно зі ст. 271 КПК України, може здійснюватися за наявності достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин, і проводиться він у таких формах, як контрольована поставка, контрольована та оперативна закупка, спеціальний слідчий експеримент, імітування обстановки злочину.

Так, спеціальний слідчий експеримент полягає в створенні слідчим та оперативним підрозділом відповідних умов в обстановці, максимально наближеній до реальної, з метою перевірки справжніх намірів певної особи, у діях якої вбачаються ознаки тяжкого чи особливо тяжкого злочину, спостереження за її поведінкою та прийняттям нею рішень щодо вчинення злочину [14]. Зазначимо, що контроль за вчиненням злочину не проводиться, якщо внаслідок таких дій неможливо повністю запобігти посяганням на життя або заподіянням особі (особам) тяжких тілесних ушкоджень, поширенню речовин, небезпечних для життя багатьох людей, утечі осіб, які вчинили тяжкі чи особливо тяжкі злочини, та екологічній або техногенній катастрофі.

Також необхідно зауважити, що якщо під час проведення контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, то воно має здійснюватись у межах, які допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України [13].

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що нейтралізація протидії розслідуванню розбоїв є одним із небезпечних видів діяльності підрозділів Національної поліції України. Це зумовлюється створенням неабияких перешкод у встановленні істини, що у свою чергу унеможливує притягнення винних осіб до відповідальності. Одним із дієвих засобів подолання такої протидії розслідуванню є відповідні негласні слідчі (розшукові) дії. Своєчасність здійснення негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на виявлення та документування фактів протидії кримінального середовища, створює сприятливі умови для об'єктивного й повного досудового розслідування [12, с. 91]. Сукупність виявлених фактичних даних про факти та способи здійснення протидії розслідуванню чи судовому розгляду може бути за рішенням слідчого, прокурора або судді безпосередньо долучена до матеріалів кримінального провадження щодо розбоїв. Отримані фактичні дані залежно від характеру й форми протидії можуть бути підставою для прийняття рішення про притягнення винних до відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Бандурка О.М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності: монографія. Х.: Золота миля, 2012. 620 с.
2. Бараненко Б.І. та ін. Негласні слідчі (розшукові) дії та особливості їх проведення оперативними підрозділами органів внутрішніх справ: навч.-практ. посібник. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2014. 416 с.

3. Оперук В.І. Методика розслідування розбійних нападів на банківські установи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». К., 2010. 16 с.
4. Пчолкін В.Д. Підстави та умови проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дніпропетровськ, 27 вересня 2013 р.). Дніпропетровськ: ДДУВС, 2013. С. 124–127.
5. Тагієв С.Р. Негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному судочинстві України: монографія. К.: ВД «Декор», 2015. 470 с.
6. Федосова О.В. Правові основи проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. Сучасне кримінальне провадження України: доктрина, нормативна регламентація та практика функціонування: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 квітня 2015 р.) / відп. ред. Ю.П. Аленін. О.: НУ «Одеська юридична академія», 2015. С. 161–163.
7. Телійчук В.Г. Загальні тактичні положення розкриття розбійних нападів. Централь-ноукраїнський правничий часопис Кіровоградського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ. 2010. Спецвипуск. С. 158–164.
8. Юхно О.О. Особливості використання інформаційних технологій під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій та їх процесуальне оформлення. Вісник Харківсько-го національного університету внутрішніх справ. 2016. № 2(73). С. 86–95.
9. Александренко О.В. Криміналістичні проблеми подолання протидії розслідуванню: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза». К., 2003. 183 с.
10. Карагодін В.Н. Преодоление противодействия предварительному расследованию. Свердловск: Изд-во Уральского ун-та, 1992. 247 с.
11. Цимбалюк В.М. Діяльність спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю по подоланню протидії з боку злочинних формувань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 21.00.06 «Оперативно-розшукова діяльність». К., 1999. 16 с.
12. Подобний О.О. Нейтралізація протидії учасників організованих злочинних угруповань – складова оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2015. № 16. Т. 2. С. 90–92.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 26.04.2018).
14. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12> (дата звернення: 26.04.2018).
15. Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. Технология прослушивания и записи телефонных переговоров. Криминалистика: учебник для вузов / под ред. Р.С. Белкина. М.: НОРМА – ИНФРА-М, 2010. С. 675–692.
16. Шепитько В.Ю. Теория криминалистической тактики: монография. Х.: Гриф, 2002. 307 с.
17. Подгорний С.Д. Організація обстеження житла чи іншого володіння особи шляхом таємного проникнення в них. Науковий вісник публічного та приватного права. 2016. Вип. 2. Т. 3. С. 302–305.
18. Горбачов О.В. Сучасний стан організації застосування заходів безпеки щодо осіб, які виконують спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2016. Вип. 6-2. Т. 4. С. 180–182.

